

Workshop 5 : De impact van architectuur op intercultureel contact

Jaak Janssen uit Overpelt is architect. Op de vraag hoe sociale woningbouw de multiculturele kloof kan dichten, antwoordt hij : 'creatief omspringen met de grenzen tussen publieke en private ruimte, meer concreet: gemeenschappelijke (voor)tuinen en galerijen'.

Historisch verleden sociale huisvesting

Sociale huisvesting is altijd een reeks van woningen. Wonen doe je zelf, maar huisvesten doe je voor iemand anders. Het krijgt zo een administratieve dimensie. Tijdens de industriële revolutie ontstaat het idee om arbeiders dicht bij het werk te huisvesten. Een voorbeeld zijn de 'mews' in Engeland. Later doet de overheid hetzelfde in de mijnstreek in Limburg.

Alle politieke en culturele stromingen hebben hun weerslag gehad op architectuur en op sociale huisvesting. Classicisme, modernisme, structuralisme,... De ideale stad is volgens Jaak Janssen Tarnovo, gelegen in de Balkan. Dit zou als voorbeeld moeten dienen voor sociale huisvesting. Je kijkt uit over de stad én over de open ruimte buiten.

Open ruimte in Vlaanderen

Vlaanderen heeft geen ideeën over open ruimte. Althans geen goede. Er is geen bezieling, geen planologie of stedenplanning. Er is enkel een gunningstelsel. Je stelt iets voor en de overheid zegt ja of nee.

Je kan het Vlaamse ruimtebeleid het best omschrijven als Bourgondisch (enkel aandacht voor vandaag, niet voor morgen), liberaal (iedereen denkt aan zichzelf, niet aan anderen) en katholiek (je doet iets fout, gaat dan biechten en doet het opnieuw).

Mediterrane importeren

Frank Van Klinger, een Nederlands architect, wou de sociale samenhang bevorderen door architectuur op een mediterrane leest te schoeien. Open ruimten, zoals marktpleinen, zouden ontmoeting en contact stimuleren. Het Poorthuis in Peer en de Dommelmarkt in Overpelt werden hierdoor geïnspireerd.

The edge of space is the space

Culturen onderscheiden zich in verbinding en scheiding van publieke en private ruimten. Want tussenruimten geven ruimten betekenis. Twee sociale huisvestingsprojecten waar Jaak Janssen creatief omspringt met de grenzen tussen private en publieke ruimten zijn Hanenburg in Beverlo en Rodenbachhof in Overpelt.

- Beverlo, Hanenburg (70 huurwoningen). De huizen hebben enkel voortuinen. Zo verander je de grens tussen de stoep en de voordeur. De voortuinen worden ook gebruikt. Mensen drogen er hun was, zetten er tafels en stoelen. De voordeuren staan ook open. Want aan voordeuren kan je dorpels en drempels hebben. Een

dorpel aan je voordeur zorgt voor ontmoeting, een drempel voor een rem. En in deze wijk zijn er dorpels.

- Overpelt, Rodenbachhof. De gemeenschappelijke tuin en de galerijen zijn een plek van ontmoeting. Bewoners zetten tafels, stoelen en zelfs hun parkietenkooi in de galerij. Een Turkse bewoner heeft er zijn schoenen staan. Bewoners nemen afscheid van hun bezoek aan de gemeenschappelijke ingang. Ze doen ook klusjes in de gemeenschappelijke ruimte. (In een ander project zetten ze zelfs een trampoline in de gemeenschappelijke tuin.)

Turken in garage

Cultuur is een gewoonte, dat roei je niet uit. Cultuur groeit rhyzoom. Dit is de biologische term voor de manier waarop brandnetels groeien: ondergronds en niet uitroeibaar. Je moet de cultuur dus niet willen uitroeien, je moet hem weten te hanteren.

Turkse mensen zitten bijvoorbeeld graag aan de voorkant van het huis. Om te zien wat er op straat gebeurt. Dit is hun gewoonte. Als het huis hier niet is aan aangepast, zoeken ze andere oplossingen. Ze gaan in hun garage zitten. Hun huis heeft een fout diafragma, een foute verhouding tussen binnen- en buitenruimte. Het werd gebaseerd op het Vlaamse verkavelingsdenken: alle activiteiten gebeuren achteraan. Een Ottomaans huis is opener aan de voorkant en laat daar meer activiteiten toe. De dichtgetimmerde ramen in Meulenberg zijn andere uitingen van een fout diafragma.